

8. Шаран О., Шаран В., Стецьків М. Особливості використання LEGO-технології у процесі формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 44. Т. 2. С. 51–54.

Покотило Інна,

здобувачка II освітнього рівня (магістратура) Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Науковий керівник: Стиркіна Юлія,

кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри початкової освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

НАВЧАЛЬНО-ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ

Зважаючи на те, що учень є центральною фігурою навчального процесу першочерговими завданнями освіти сьогодення є: виховання відповідно до вимог часу; запровадження сучасних технологій навчання; розвиток творчих здібностей молодших школярів, які визначають розвиток креативної особистості здатної застосовувати набуті теоретичні знання в різних сферах соціального життя для знаходження оригінальних рішень до розв'язання проблем.

Створювати нові напрямки розвитку, пропонувати нові технології, виявляти шляхи знаходження виходу з нестандартних ситуацій, вирішувати складні завдання може лише творча особистість.

Творчість – це здатність особистості до створення нового, нешаблонного. З метою розвитку творчих здібностей та інтелектуальної творчої діяльності у дітей

молодшого шкільного віку вчителю необхідно використовувати творчі завдання через впровадження ігрових технологій.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та апробації методик використання навчально-ігрових технологій як засобу розвитку творчих здібностей учнів в освітньому процесі початкової школи.

Відповідно до поставленої мети було визначено такі *завдання*:

1. Теоретично обґрунтувати сутність, зміст і значення ігрової технології в освітньому процесі початкової школи.

2. Здійснити характеристику навчально-ігрової технології як основи розвитку творчих здібностей учнів початкової школи.

3. Виділити і обґрунтувати методичні засади впровадження навчально-ігрової технології для активізації розвитку творчих здібностей учнів.

4. Розробити та апробувати ефективність комплексу ігор для формування творчих здібностей молодших школярів.

Гіпотеза: ми припускаємо, що використання навчально-ігрових технологій в освітньому процесі початкової школи сприяє успішному розвитку творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку.

Сучасна система освіти передбачає створення нестандартних ситуацій у процесі навчання, креативного підходу до організації уроку, даючи можливість дітям самостійно вигадувати завдання та правила гри, розподіляти ролі в колективі [1, с. 128].

У Законі України «Про освіту» зазначено, що творчість є одним з обов'язкових умінь особистості у процесі отримання освіти, що дає змогу оволодіти ключовими компетентностями необхідними кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності [5].

Систематизація теоретичних засад доводить, що у процесі гри розвиток творчих здібностей відбувається ефективніше, аніж в процесі навчання та праці, стабілізуються психологічні процеси, створюються особистісні вміння і

індивідуальні навички. Розглядаючи користь ігрової технології для розвитку індивідуальності дитини Л. Виготський зазначав, що через початок шкільного навчання потреба у грі не зникає, а тільки підсилює освітню діяльність молодшого школяра. «У шкільному віці, – писав він, – гра не лише не вмирає, а проникає у відносини до дійсності. Вона має своє продовження у шкільному навчанні та праці...» [4, с. 68].

Ігрова діяльність – креативний засіб отримання знань, розвитку особистості конкретної дитини, спрямований на розвиток всіх психологічних процесів, сенсорної орієнтації, кмітливості і винахідливості [3, с. 10].

Для підтвердження гіпотези: що використання навчально-ігрових технологій в освітньому процесі початкової школи сприяє успішному розвитку творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку, було проведено емпіричне дослідження.

Головною метою дослідження є перевірка розвитку творчих здібностей учнів початкової школи. Місцем для проведення дослідження став Опорний заклад «Хорольська гімназія Хорольської міської ради Лубенського району Полтавської області». У дослідженні взяли участь 50 дітей початкової школи віком 7-8 років з однаковою кількістю учнів у кожному класі. Показниками сформованості в учнів початкової школи творчих здібностей є:

- оригінальність мислення – здатність висувати нові, цікаві ідеї. Проявляється в вираженні думок, поведінці, малюнках, творчих роботах;
- гнучкість мислення – здатність швидко знаходити нові рішення, пропонувати альтернативні шляхи вирішення;
- продуктивність мислення – здатність до генерування великої кількості ідей. Може оцінюватись за кількістю запропонованих шляхів вирішення проблем.

Рівні розвитку творчих здібностей виділено наступні:

- низький рівень (1 бал) – учень пропонує нові ідеї, але вони не мають творчого підходу. Не може швидко знаходити шляхи рішення. Втілюється незначна кількість ідей, продукт як правило зроблений не повністю;
- середній рівень (2 бали) – учень пропонує нові, але не оригінальні ідеї. Виникають невеликі труднощі при вирішенні завдань, висуває і втілює велику кількість ідей. В отриманому продукті недостатньо відпрацьовані деталі;
- високий рівень (3 бали) – учень висуває нові нестандартні ідеї. Отриманий продукт оригінальний, детально і творчо розроблений. Швидко знаходить шляхи рішення, висуває і втілює велику кількість ідей.

З метою діагностики сформованості творчих здібностей учнів початкової школи було використано такі методики: «Неіснуюча тварина», «Творча уява», «Домальовування фігур».

З метою визначення оригінальності мислення та вміння пропонувати нові оригінальні ідеї було проведено методику «Неіснуюча тварина» у експериментальній та контрольній групах.

Більшість учнів обох груп намалювали неіснуючу тварину у якої багато елементів чи функціональних дій з їх опису притаманні більшості тварин.

З метою визначення рівня уяви, ступеню її гнучкості та ригідності було застосовано методику «Творча уява».

Таким чином, учні обох груп показали, що мають досить низький рівень розвитку уяви. Адже створені ними малюнки мають часті повторення сюжету.

З метою дослідження продуктивності мислення, здатності створювати оригінальні образи була проведена методика «Домальовування фігур» у експериментальній та контрольній групах.

Таким чином, у багатьох дітей обох груп виявлено низький рівень розвитку уяви та здатність створювати оригінальні образи. Було багато схожих малюнків або тих, що мали спільну тематику.

Підсумки констатувального етапу експерименту показали, що найвищий відсоток рівня творчих здібностей учнів знаходиться на середньому рівні.

Результати діагностичної роботи, після впровадження комплексу ігор і в експериментальній, і в контрольній групах піднявся до високого рівня. Тож подальша робота буде спрямована на проведення спеціальної роботи для розвитку творчих здібностей молодших школярів.

Отже, можна констатувати, що висунута нами гіпотеза підтвердилася, а саме: використання навчально-ігрових технологій в освітньому процесі початкової школи сприяє успішному розвитку творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку.

Список використаних джерел

1. Біла І. М. Психологія дитячої творчості. К.: Фенікс, 2014. 200 с.
2. Богущ А. М. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників. Мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Київ: Слово, 2008. 187 с.
3. Воронюк І. В. Психологічні особливості реалізації творчого потенціалу молодших школярів/ Авторефдис. канд. психолог. наук спец.19.00.07 педагогічна та вікова психологія. К.: Нац.пед.ун-т ім.М. П Драгоманова, 2003. 20 с.
4. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г. Кремінь. К.: Юрінком Інтер, 2005. 1040 с.
5. Закон України «Про освіту» URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 11.08.2021).